

Тарас СТОЯН

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
stoian.taras123@gmail.com*

ПУБЛІЦИСТИЧНА СПАДЩИНА ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ

В історії української держави та формуванні української політичної думки визначне місце належить Володимиру Винниченку – відомому громадсько-політичному діячеві, письменнику, філософу. Численні публіцистичні праці – статті, есе, брошури та тритомник «Відродження Нації» В. Винниченка є важливим джерелом для дослідження процесу формування політичних цінностей як українського політикуму, так і українського суспільства.

Початок ХХ століття ознаменований боротьбою за відродження української державності, бурхливими революційними подіями, політичними змінами, під час яких формувалась українська національна свідомість, національна ідентичність. Приймаючи активну участь в державному будівництві як учасник української революції, очільник першого українського уряду та Генерального Секретаріату УНР, голова Директорії, Володимир Винниченко пропагував ідею створення незалежної та справедливої України, відродження її національних цінностей. Винниченко був автором усіх чотирьох Універсалів Центральної Ради, які проголошували спочатку автономію, а потім і незалежність України [5].

Напрацювання Володимира Винниченка не лише відображають основні події того часу, а і дають можливість краще зрозуміти суперечливу політичну позицію автора, еволюцію його політичних вподобань від соціал-демократа до націонал-комуніста, специфіку українського національного руху, ідеологічну боротьбу, проблеми та виклики, з якими стикалася Україна. У своєму творчому доробку автор спробував об'єднати культурну, політичну та моральну складові української ідентичності. Особливе місце серед публіцистичної спадщини Володимира Винниченка займає тритомна праця «Відродження нації». У цьому фундаментальному творі автор виклав власне бачення Української революції, проаналізував причини її поразки, та запропонував своє розуміння шляхів національного відродження. Його спроба поєднати соціально-економічні та національно-політичні аспекти революції свідчить про комплексний підхід до розуміння політичних процесів [1].

Політичні погляди В. Винниченка неможливо описати ані класичним націоналізмом, ані соціалізмом. У своїх працях автор пропагував ідеї національної ідентичності та самовизначення українського народу. Володимир Винниченко виступав за незалежну Україну, поєднуючи це зі своїми соціалістичними поглядами. Шляхом послідовної пропаганди ці ідеї утвердились серед українського політикуму, зокрема в націоналістичних та демократичних колах. Також однієї із ключових ідей публіцистичних творів автора є пропаганда соціальної справедливості та прав робітників, що і відображало його соціалістичні переконання. Публіцист акцентує увагу на тому, що національне визволення не може бути самоціллю, якщо воно не поєднується із соціальним визволенням народу [4, с. 242]. Він критично ставився до буржуазних форм націоналізму, оскільки на думку автора, це лише імітація національних ідей, без фактичних змін у реальній суті соціальної нерівності.

У публіцистичних працях Володимира Винниченка неодноразово піднімалися питання чесності політиків. Він вважав, що політика, позбавлена моралі, приречена на внутрішню руйнацію, критично відносився до лицемірства та політичної кон'юнктури, бо ці явища є надзвичайно руйнівними для суспільства. У своєму щоденнику В. Винниченко написав: «Поганенькі, дрібненькі людці, славолюбці й егоїсти, злодійкуваті хитруни й підлизи, неuki й погромщики, – все це з'єдналось тепер робити хороше чесне діло національного визволення пригніченого народу. Невже може бути успіх? Невже коли-небудь хороше діло могло бути зроблене поганими руками?» [3, с. 397]. На думку автора, такі індивіди, навіть об'єднавшись, не зможуть створити справжню державу, бо хороша справа не може бути зроблена «поганими руками». Важливим аспектом моральності в політиці для Володимира Винниченка була і проблема відповідальності. У своїх працях він підкреслював необхідність усвідомлення цієї відповідальності та прийняття рішень, виходячи із принципів гуманізму та справедливості. Творчість В. Винниченка мала на меті вплинути на формування політичної культури суспільства, а не лише відобразити власні переконання автора. Він хотів, щоб політика в Україні стала більш моральною, відповідальною та орієнтованою на служіння народу.

Скептичне ставлення у Володимира Винниченка викликали російські політсили в питанні українського суверенітету, про що говорить його відома фраза: «Російський демократ закінчується там, де починається українське питання». Також публіцист писав: «Сифіліс руського шовінізму ввійшов у кров руського громадянства. Ми не помилились, коли скажемо, що 99% руської буржуазної інтелігенції стояло на становищі повної негачії української

народності, а 98% соціалістичної руської інтелігенції всяких партійних відтінків стояло на цьому самому» [2, с. 41–42]. Критика російського імперіалізму зі сторони Володимира Винниченка та фокусування на українській ідентичності сприяли формуванню антиімперіалістичних настроїв та поширенню ідеї національного суверенітету.

Послідовна пропаганда В. Винниченком ідеї незалежної України, його роздуми про соціальну справедливість та державне будівництво, а також його критика російського імперіалізму мали значний вплив на розвиток української політичної думки. Публіцистична спадщина Володимира Винниченка є не лише історико-культурним джерелом доби УНР та еміграції, а й є актуальною для сучасної України, особливо в контексті боротьби за національну ідентичність і суверенітет.

ЛІТЕРАТУРА

1. Винниченко В. К. Відродження нації. Частина I: Київ – Відень : Вид-во «Дзвін», 1920. 353 с.
2. Винниченко В. К. Революція в небезпеці! (Лист Зак. Групи У.К.П. до комуністів і революційних соціалістів Європи та Америки). Відень – Київ: Б-ка «Нової Доби», 1920. 98 с.
3. Винниченко В. К. Щоденник 1911–1920. Едмонтон – Нью-Йорк : Кан. ін-ту Укр. Студій, 1980. 500 с.
4. Громадсько-політична діяльність Володимира Винниченка (до 125-річчя від дня народж.): Збірник статей. Київ : Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАНУ, 2006. 280 с.
5. Солдатенко В. Ф. Еволюція суспільно-політичних поглядів В. К. Винниченка в добу української революції. *Український історичний журнал*. 1994. № 6.

Дмитро ЦИКУНЕНКО

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова,
Київ, Україна
d.o.tsykunenko@udu.edu.ua*

ЛЕГІТИМНІСТЬ ЯК ЦІННІСНА СКЛАДОВА КНЯЗІВСЬКОЇ ВЛАДИ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ

Термін «легітимність» походить від латинського «legitimitas», що англійською мовою може інтерпретуватися як «законний». Протягом історії поняття змінювало своє значення, та використовувалося для позначення традиційних процедур, звичаїв принципів та прийняття традицій. Пізніше до цих значень було додано елемент «згода», яка вважалася суттю легітимного правила.